Erakondade Rahastamise
Järelevalve Komisjon

Urbo Vaarmann
Anton Nikolajev
Valimisliit Plaan B Narva Linna Pulss
info@plaanb.ee
narva@plaanb.ee

digitaalallkirja kuupäev nr 31-2/25-63/27

Menetlusosalise arvamuse ja vastuväidete ärakuulamine

1. Menetluse senine käik

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon (edaspidi komisjon) algatas oma 27.11.2025 toimunud koosolekul (protokoll nr 58, päevakorrapunkt 14) menetluse seoses Valimisliidu Plaan B Narva Linna Pulss (edaspidi valimisliit) valimiskampaania rahastamisega. Erakonnaseaduse (edaspidi EKS) § 5^1 lg 4 kohaselt vastutab valimisliidu seadusest tulenevate kohustuste täitmise eest valimisliitu juhtima õigustatud isik. EKS § 12^{10} lg 1 sätestab, et komisjon kontrollib, kas valimisliit järgib seaduses sätestatud nõudeid.

Menetlusest, kogutud andmetest ja tõusetunud küsimustest andis komisjon ülevaate oma 18.09.2026 järelepärimises nr 31-2/25-63/15 (lisa 1). Vastasite komisjoni täiendavatele küsimustele 05.10.2026 (lisa 2) ning seejärel arutas komisjon küsimust oma 29.10.2026 koosolekul, kus otsustati teavitada teid menetluse senistest tulemustest, komisjoni järeldustest ja kavatsusest ning anda tähtaeg oma arvamuse ja vastuväidete esitamiseks.[1] Komisjon otsustas jätta valimisliidu juhtima õigustatud isiku Urbo Vaarmanni 05.10.2026 taotluse suuliseks ärakuulamiseks rahuldamata ning viia ärakuulamine läbi kirjalikus vormis järgmistel kaalutlustel:

- Menetluse ese tugineb kolmandatelt isikutelt kogutud dokumentaalsetele tõenditele (arved, e-kirjavahetus, maksekorralduste puudumine). Väiteid teenuste tasumise, kokkulepete või nende puudumise kohta saab õiguslikult tõendada üksnes kirjalike algdokumentidega (panga maksekorraldused, lepingud, tasaarvestuse aktid). Suulised selgitused ilma dokumentaalsete tõenditeta ei saa lükata ümber kolmanda isiku esitatud kirjalikke arveid.

- Kirjalik ärakuulamine tagab menetlusosalisele täieliku ja fikseeritud võimaluse esitada kõik oma argumentatsioonid, õiguslikud seisukohad ja kirjalikud tõendid (HMS § 38 lg 3, § 40 lg 1). Kirjalik vorm välistab suuliste uitväidete või tõlgenduste moonutamise ning tagab, et kõik menetlusosalise esitatud vastuväited fikseeritakse haldusmenetluse toimikus täies mahus ja üheselt mõistetavalt.

- Komisjon on esitanud valimisliidule korduvalt kirjalikke päringuid (08.01.2026, 06.03.2026, 18.09.2026) ning teinud andmete ja dokumentide esitamiseks ka ettekirjutuse nr 158. Menetlusosalisele on antud piisavalt aega kirjalike selgituste ja tõendite esitamiseks.

- Arvestades, et menetlusosalisele antakse käesoleva teatisega piisav tähtaeg oma kirjalike vastuväidete ja täiendavate tõendite esitamiseks, ei ole täiendava suulise

[1] Komisjoni 29.10.2026 koosoleku protokoll, päevakorrapunkt 5 – link

koosoleku korraldamine asjaolude õiglaseks ja õigeks lahendamiseks vajalik ega otstarbekas.

2. Menetluse käigus tuvastatud asjaolud ja komisjoni järeldused

2.1 Ringfmraadio OÜ poolt 02.10.2026 esitatud selgituste kohaselt on valimisliidu juhtima õigustaud isikule Urbo Vaarmannile esitatud kuid tasumata järgnevad arved:

- Arve nr 152 (kuupäev 30.10.2025) – summa 620,00 € (sh km 24%): raadioklipikampaania Plaan B eest kokku 70 korral (klipis osalevad Enni Vaarmann ja Gaabriel-Entoni Vaarmann; maksumus 450 €) ning erilahenduse eest sagedusega 10 korda päevas (maksumus 50 €).

- Arve nr 153 (kuupäev 30.10.2025) – summa 99,20 € (sh km 24%): raadiosaate „Puuga pähe“ 8 episoodi salvestuse, montaaži ja edastamise eest.

Kuna teenuse eest ei ole tasutud, käsitab komisjon seda juriidilise isiku poolt tasuta osutatud teenusena. Teenuseosutaja tegevusetus nii põhivõla sissenõudmisel kui ka seadusjärgse viivise (VÕS § 113 lg 1) arvestamata ja nõudmata jätmisel kujutab endast nõuetest loobumist (VÕS § 66, EKS § 12³ lg 2 p 5) ning soodustuse tegemist, mis ei ole tavapärases majandustegevuses turutingimustel kättesaadav teistele isikutele (EKS § 12³ lg 2 p 3).

2.1. Tartu Hoiu-Laenuühistu (pankrotis, edaspidi THLÜ) Narva filiaali kontori akendel asus perioodil augustist septembrini 2025 valimisliidu Plaan B välireklaam (aknakleebised).

THLÜ pankrotihaldur kinnitas komisjonile 06.10.2026 vastates, et hoone omanik on tütarühing Eesti Ühistuliising OÜ ja nõusoleku reklaamipinna kasutamiseks andis Andro Roos. Reklaampinna kasutusse andmise eest tasu ega pinnarenti ei küsitud ning eraldi arveid esitatud ei ole.

Nimetatud soodustust ei ole valimisliit oma aruandes deklareerinud ja tegemist oli üldise Plaan B reklaamiga, millelt ei nähtunud vahetult valimisliidu kandidaadid ega Narvas registreeritud valimisliidu nimi. Valimistele eelneval perioodil ja arvestades avalikus meediaruumis levivat teavet oli reklaam küll valimisliiduga seostatav, kuid komisjonil ei ole andmeid selles piirkonnas kehtinud tavapäraste turutingimuste kohta. Kinnisvara hindamise ekspertiisi või turuanalüüsi tellimine Narva äripinna ajutise aknapinna kasutusõiguse turuhinna määramiseks toob komisjonile kaasa olulise menetluskulu (eksperthinnangu maksumus oleks eeldatavalt mitusada eurot). Aknapinna ajutise kasutamise turuväärtus kohalikul kinnisvaraturul on eeldatavalt väike. Majanduslikult ei ole põhjendatud kulutada menetlusressurssi selliste väikese mõjuga kaudsete hüvede tuvastamiseks. Kuivõrd oletatav aknapinna pinnarendi turuväärtus mõne nädala vältel on marginaalne, ületaks eksperdi kaasamise kulu oluliselt menetlustoiminguga taotletavat rahalist tulemust. Haldusorgan ei tohi riigi ressursse kasutada ebaotstarbekalt

2.2. Eesti Ühistuliising OÜ omandis olev buss oli reklaamikandjana kasutuses ka Narvas, kandes VL Plaan B Narva Linna Pulss kandidaatide isikureklaami. Bussi kasutusse andmiseks kirjalikku kokkulepet ega rendilepingut ei sõlmitud, kuid sõiduk anti kampaaniaks kasutusse Liivimaa Põllumajandus OÜ-le perioodil juunist kuni oktoobrini 2025.

Eesti Ühistuliising OÜ esitas bussi rendi ja reklaammaterjalide eest arve nr EÜL202320 (01.11.2025) juriidilisele isikule Liivimaa Põllumajandus OÜ, kes selle tasus. Liivimaa Põllumajandus OÜ esitas seejärel edasirendi ja trükiste arve nr 134812 Andro Roosile, mis kajastati Valimisliidu Plaan B (Tartu linn) valimiskampaania aruandes.

Valimisliidu Plaan B Narva Linna Pulss kandidaatide reklaami kandis kampaaniabuss viibides Narvas ning valimisliit tellis, tasus ja deklareeris oma aruandes bussil asunud kandidaatide reklaamplakatite ning kütuse kulud.

Komisjoni hinnangul on valimisliidu valimiskampaania aruandes kajastatud andmed korrektsed ulatuses, mis puudutab vahetult valimisliidu kandidaatide reklaamide tellimist. Komisjonil puudub võimalus selgitada välja Narvas viibimise ajale vastavat sõiduki kasutuse tasu, kuid see sisaldub Valimisliit Plaan B (Tartu linn) valimiskampaania aruandes. Bussi ühekordse Narvas viibimise kulu eraldi väljaarvutamine viiks sama tehingu dubleeriva arvestamiseni eri valimisliitude vahel, seda enam, et Narva valimisliit deklareeris bussil olnud oma kandidaatide plakatid ja kütusekulu.

3. Teenuse tasuta saamise ja arvete tasumata jätmise käsitlemine keelatud annetusena

EKS kohaselt on annetus valimisliidule tema tegevuse toetamiseks loovutatav rahaliselt hinnatav hüve, sealhulgas teenus, välja arvatud vabatahtlik töö (EKS § 12^3 lg 1). EKS § 5^1 lg 1 kohaselt kohaldatakse valimisliidule teatud erakonna sätteid, sealhulgas järelevalve ning keelatud annetuste regulatsioone (vt ka EKS § 12^{10} lg 1 ja § 12^{11} lg 1). EKS § 12^3 lg 2 kohaselt on keelatud:

- juriidilise isiku annetus (punkt 2);
- kaupade, teenuste või varaliste õiguste loovutamine või kasutusse andmine annetuse saajale tingimusel, mis ei ole kättesaadav teisele isikule (punkt 3);
- tavapäraselt siduvatest kohustustest vabastamine (punkt 4);
- annetuse saaja vastu suunatud nõudest loobumine (punkt 5).

Kohtupraktikas on kinnitatud, et annetus hõlmab kõiki rahaliselt hinnatavaid hüvesid, sealhulgas teenuseid (RKHKo 10.11.2016, 3-3-1-50-16, p 10.2). Olukorda, kus juriidiline isik osutab valimiskampaania läbiviimisel teenuseid, kuid jätab tasu (või osa sellest) nõudmata ja arved tasumata, käsitab komisjon keelatud annetusena. Kui teenuse eest ei tasuta tavapärastel turutingimustel (sh jäetakse arved maksetähtajaks tasumata ilma turutingimustele vastava sanktsiooni või viiviseta), saab teenuse saaja eelise, mida tavapärases majanduskäibes teistele ei võimaldata (EKS § 12^3 lg 2 p-d 3). Kohustuse rikkumise korral (VÕS § 100) on võlausaldajal õigus nõuda viivist (VÕS § 101 lg 1 p 6, VÕS § 113 lg 1). Viivise või tavapäraste sissenõudmismeetmete rakendamata jätmine kinnitab nõudest loobumist või tasuta hüve andmist (EKS § 12^3 lg 2 p-d 4 ja 5).

4. Annetuse saamise aeg ja tagastamise tähtaja arvestamine

EKS § 12^4 lg 1 kohaselt tagastab annetuse saaja keelatud annetuse selle teinud isikule 30 päeva jooksul annetuse saamise päevast arvates ning kui keelatud annetust ei ole nimetatud tähtaja jooksul tagastatud, on annetuse saaja kohustatud kandma annetuse riigi tuludesse.

Kui annetus seisneb tasuta saadud teenuses ja tasumata arvetes, millelt ei ole nõutud ega tasutud ka turutingimustele vastavat viivist, loetakse annetuse saamise hetkeks aeg, mil teenus tegelikult vastu võeti või mil teenuse eest tasumise kohustus muutus sissenõutavaks, kuid arve jäeti tähtaegselt tasumata ning teenuseosutaja loobus tavapärastest sissenõudmistoimingutest (kohustuse täitmise aeg ja sissenõutavus määratakse VÕS § 82 alusel; viivitus tekib vastavalt VÕS § 100 ja § 113 lg 1 alusel).

Komisjon loeb tasumata arvetel kajastatud teenuse saamise hetkeks aja, mil teenuse eest tasumise kohustus muutus sissenõutavaks, so arve maksetähtaja.

Krediidieelisena saadud viiviste mittetasumisega seonduva annetuse saamine on jätkuv. Viivist arvestatakse alates kohustuse sissenõutavaks muutumisest (VÕS § 113 lg 1 esimene lause). Kui lepingus või arvel on ette nähtud kindlaksmääratud maksetähtpäev, saabub

sissenõutavus selle tähtaja möödumisel (VÕS § 82 lg 1, 2 ja 7; TsÜS § 135 lg 1). Seega arvestatakse viivist alates arve maksetähtpäevale järgnevast päevast. Viivist arvestatakse kuni kohase täitmiseni (põhivõla täieliku tasumiseni) või kuni keelatud annetuse tegeliku tagastamiseni või kandmiseni riigi tuludesse (VÕS § 113 lg 1 esimene lause). Komisjon juhib tähelepanu, et kuigi valimisliidul on võimalus keelatud annetus ka tagastada, siis EKS § 12^4 lg 1 kolmanda lause kohaselt ei vabasta keelatud annetuse tagastamine pärast tagastamistähtaja möödumist annetuse saajat kohustusest kanda keelatud annetus riigi tuludesse.

5. Annetuse maksumuse arvestamine ja viivisemäär

Annetuse väärtuse kindlaksmääramisel võetakse aluseks teenuse või eseme harilik väärtus ehk turuhind (EKS § 12^3 lg 4, RKHKo 30.03.2020, 3-18-1537/47, p-d 6.4, 20).

Tasuta saadud teenusena saadud annetuse väärtuseks on nende arvekohane maksumus.

Tasumata viivistena saadud krediidieelise väärtuseks on kokkuleppe või seadusekohane viivise määr. Tasumata arvetel näidatud määr 0,2% päevas teeb aastaseks viivisemääraks 73% aastas (0,2% × 365 päeva). Seadusjärgne viivisemäär arvutatakse VÕS § 113 lg 1 teise lause ja VÕS § 94 lg 1 koostoimes (Euroopa Keskpanga põhirefinantseerimis-operatsioonidele kohaldatav viimane intressimäär enne iga aasta 1. jaanuari ja 1. juulit + 8% aastas).

Kokkuleppeline viivisemäär 0,2% päevas (73% aastas) on seega oluliselt kõrgem kui seadusjärgne viivisemäär, mis on alates kohustuse sissenõutavaks muutumisest 2025. aasta teisest poolaastast kuni tänaseni on olnud vahemikus 10,15%-10,4% aastas.

Majandustegevuses sõlmitud tehingute puhul ei ole viivisemäärasid 0,1% ja 0,2% päevas siiski alust pidada seadusega vastuolus olevaks ka siis, kui need oleksid käsitatavad tüüptingimustena (RKTKo 04.03.2026, 2-23-10924/65, p 13; RKTKm 10.05.2016, 3-2-1-25-16, p 12). Küll aga eeldatakse arvele märgitud viivisemäära puhul, et pooled on selles kokku leppinud, kuigi pelk arve vastuvõtmine ilma eelneva kokkuleppe või praktika olemasoluta ei pruugi automaatselt tähendada arvel toodud lepingutingimuste aktsepteerimist. Kokkuleppe puudumisel kohaldub seadusjärgne viivisemäär (VÕS § 113 lg 1).

Muude andmete puudumisel lähtub komisjon asjaolust, et teenuse tellimisel on tellija õigus ja kohustus tutvuda kõigi teenuse osutamise tingimustega, sh ka arve maksetähtaja mittejärgimisel kohalduva viivisega. Teenuse osutamise tingimustega nõustumist ehk kokkuleppe sõlmimist väljendab teenuse tellimine. Seega kuulub kohaldamisele arvel näidatud viivisemäär.

6. Valimiskampaania aruande korrektsus

EKS§ 5^1 lg 1 kohaselt kohaldatakse valimisliidule EKS § 12^1 lg-tes 1 ja 13 sätestatut. EKS § 12^1 lg 1 kohaselt tuleb tagada oma tulude ja kulude seaduslikkus ja täielik läbipaistvus.

Kui aruandes avastatakse puudus (sealhulgas olukorras, kus esialgses valimiskampaaniaks kasutatud vahendite aruandes kajastatud vahend osutub keelatud annetuseks ja tagastatakse või on jäänud korrektselt kajastamata), esitatakse viivitamatult muudatust kajastav aruanne (EKS § 12^1 lg 13 koostoimes EKS § 5^1 lg-ga 1).

7. Komisjoni kavandatav haldusakt

HMS § 6 sätestatud uurimispõhimõte ei nõua haldusorganilt iga teoreetilise asjaolu lõputut uurimist, vaid üksnes menetluse lahendamise seisukohast oluliste asjaolude väljaselgitamist mõistliku pingutusega. Kui tõendite kogumine nõuab disproportionaalset ressurssi ja tulemus ei muudaks haldusakti sisu ega suurusjärku, on komisjonil õigus ja

kohustus piirduda tuvastatud faktidega. Menetluse kiiruse ja tõhususe huvides on majanduslikult otstarbekas suunata komisjoni jõud selgelt dokumenteeritud ja tõendatud rikkumiste sissenõudmisele (Ringfmraadio OÜ tasumata arved nr 152 ja 153 ning viiviste mittetasumisega kaasnenud krediidieelis), mitte pikendada menetlusaega teadmata turuväärtusega teenuste maksumuse selgitamiseks vajalike kulukate ekspertiiside tellimisele.

Lähtudes eelnevast, kavandab komisjon teha EKS § 12^{11} lg 5 esimese lause alusel ettekirjutuse, millega kohustab Valimisliidu Plaan B Narva Linna Pulss juhtima õigustatud isikuid Urbo Vaarmanni ja Anton Nikolajevit:

7.1. kanda keelatud annetusena saadud teenuste maksumuse summas 719,20 eurot (Ringfmraadio OÜ esitatud tasumata arved nr 152 summas 620,00 € ja nr 153 summas 99,20 €), riigi tuludesse komisjoni määratavaks tähtpäevaks (EKS § 12^{4} lg 1 ja lg 2, § 12^{11} lg 5);

7.2. tasuda arvete maksetähtajaks tasumata jätmisest tuleneva krediidieelisena saadud tasumata viivised 0,2% protsenti päevas alates arvete maksetähtajale järgnevast päevast (alates 14.11.2025) kuni päevani, millal arvete eest tasumisele kuuluv summa saadud annetusena riigi tuludesse kantakse. Kui lepingulist viivisemäära ei loeta kohaldatavaks, kuulub tasumisele seadusjärgne viivis VÕS § 113 lg 1 ja § 94 lg 1 alusel, mida arvestatakse diferentseeritult iga vastaval poolaastal kehtinud seadusjärgse määra kohaselt.

7.3. esitada seejärel viivitamatult punkti 1 ja 2 muudatust kajastav aruanne (EKS § 12^{1} lg 13 koostoimes EKS § 5^{1} lg-ga 1).

8. Menetlusosalise avamuse ja vastuväidete esitamine

HMS § 40 lg 1 alusel palume Teil esitada oma kirjalik arvamus, selgitused ja vastuväited koos asjakohaste tõenditega (sh andmed arvete tasumise või teenuseosutajatega kokkulepitud maksetingimuste kohta) hiljemalt 30.11.2026 e-posti aadressil erjk@riigikogu.ee (HMS § 5 lg 6, § 27).

Tähtajaks arvamuse või vastuväidete esitamata jätmisel teeb ERJK ettekirjutuse tema käsutuses olevate tõendite ja andmete põhjal.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heiki Sibul
komisjoni esimees

Lisad:

1. Komisjoni 18.09.2026 kiri nr 31-2/25-63/15
2. Valimisliit Plaan B Narva Linna Pulss juhtima õigustatud isiku 05.10.2026 vastus komisjoni järelepärimisele

Katrin Laaniste
katrin.laaniste@valimised.ee